

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/918/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3713203686
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3713203686.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Stanislavy Markovej a členiek JUDr. Ľubice Bajzovej a Mgr. Martiny Trnavskej v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting, s.r.o., IČO: 26429705, Nagano Office Center, K červenému dvoru 3269/25a, Praha, Česká republika, zastúpený Advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., IČO: 36864421, so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, proti odporcovi: V. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. XXXX/XX, O., o zaplatenie 1.283,57 eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 8. októbra 2014, č. k. 6C/141/2013-76, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** .

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a** .

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd svojím v poradí druhým rozsudkom rozhodol o uplatnenom nároku navrhovateľa tak, že návrh zamietol a odporcovi nepriznal náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil skutkovým zistením, v zmysle ktorého právny predchodca navrhovateľa spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. a odporca, uzavreli dňa 21.08.2009 zmluvu o úvere č. 302000091, na základe ktorej bol odporcovi poskytnutý úver vo výške 800 eur za poplatok 772 eur, ktorý sa odporca zaviazal zaplatiť v dvanástich mesačných splátkach po 131 eur, počnúc dňom 20.09.2009. Súčasťou uvedenej zmluvy boli Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, vyhotovené ako formulár, v ktorých podľa čl. 14 na zabezpečenie záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky, vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi, vystavil vystaviteľ zmenky, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, keď sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh okamžite splatný, t. j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť poslednej splátky. Odporca na základe uvedeného článku vo všeobecných obchodných podmienkach vystavil dňa 21.08.2009 neúplnú zmenku (blankozmenku), kde bola remitentom Pohotovosť, s.r.o. Odporca úver nesplácal riadne a včas, čím sa stal dlh splatný v zmysle dohodnutých podmienok. Pohotovosť, s.r.o. následne vyplnila ďalšie údaje zmenky, a to zmenkovú sumu 1.403,57 eur a začiatok úročenia od 04.08.2010. Zmenka bola vystavená s doložkou „bez protestu“ s lehotou splatnosti „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Pohotovosť s.r.o. indosovala zmenku na navrhovateľa. Na takto zistený skutkový stav okresný súd aplikoval článok 2, 3, 5 a 9 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 861/2001 z 11. júla 2007 a ďalej všeobecné ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách podľa § 52, 53, 54 Občianskeho zákonníka a § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Dospel k právnomu záveru, že v danom prípade bola zmenka vystavená ako zabezpečovací prostriedok pôvodného právneho vzťahu, ktorý má povahu spotrebiteľského vzťahu. Odčlenenie zmenkového abstraktného vzťahu od spotrebiteľského vzťahu nie je možné, pretože práve

v spotrebiteľských vzťahoch bolo použitie zmenky regulované a obmedzené v §4 ods.6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Posledná právna úprava v § 5a zákona o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z.z. dokonca zmenku v spotrebiteľských úveroch úplne zakazuje. Spotrebiteľská právna úprava má kogentný charakter, súd ex offio skúmal podmienky vystavenia zmenky a jej prípustnosť práve vo vzťahu k spotrebiteľovi. Následne súd vyhodnotil zmluvné dojednanie, dohodu o vyplnení zmenky, za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá ako zmluvné dojednanie vyznieva výrazne v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 4 písm. i/, k/, o/ Občianskeho zákonníka) a sleduje cieľ obísť právne predpisy týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. Dohoda o vyplnení zmenky je v rozpore s § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. V zásade je potrebné uviesť, že spotrebiteľské právo v čase uzavretia zmluvy, za účinnosti zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v § 4 ods.6, nevylučovalo prijať od dlžníka zmenku, avšak len na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru a to za len za určitých, presne stanovených podmienok, a to : len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou, veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. V tomto prípade však oprávnený vyplnil zmenku na sumu niekoľkonásobne vyššiu než 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Na základe uvedeného, súd vyhodnotil dohodu o vyplnení zmenky v bode 14 VPPÚ ako neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. k/, o/ Občianskeho zákonníka, ktorá stavia spotrebiteľa do výrazne nevýhodného postavenia a sleduje cieľ obísť právne predpisy týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. Podľa tohto dojednania odporkyňa vystavila zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom chýbajúce údaje mohol vyplniť právny predchodca navrhovateľa, teda pôvodný veriteľ ako remitent. Zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých peňažných nárokov voči odporkyňi , ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Uzavretím dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou, čo je neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa § 53 ods. 4 písm. o/ Občianskeho zákonníka. Zmenkové úroky naoktrojované vo výške 0,25 % denne z dlžnej sumy slúžia ako sankcia za oneskorenie platby. Vzhľadom na ich výšku (91,25% ročne) ide nepochybne o neprijateľnú zmluvnú podmienku v zmysle § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka. Za situácie, keď ide o spotrebiteľský vzťah, zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky mení tento zmluvný vzťah na vzťah zo zmenky, ktorý nie je zásadne kauzálny a nepožíva žiadnu ochranu spotrebiteľa. Zároveň je zrejmé, že veriteľ ako dodávateľ mal znenie dohody o vyplnení zmenky vopred pripravené vo všeobecných zmluvných podmienkach, ktorých obsah odporca nemohol pred uzavretím zmluvy ovplyvniť a ktoré používa právny predchodca navrhovateľa vo všetkých, súdu známych, prípadoch. Z uvedených dôvodov súd musel dohodu o vyplnení zmenky vyhodnotiť ako neprijateľnú, a tým absolútne neplatnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, resp. ako neplatné dojednanie v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Keďže zmenka vychádzala z dohody o vyplnení zmenky, ktorú súd vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku upravenú v neprospech spotrebiteľa, a z tohto dôvodu ide o dojednanie neplatné, celé plnenie, ktoré navrhovateľ žiadal priznať súdom je potom v rozpore so zákonom (§ 52 ods. 2, § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch) a teda právom nedovolené, a preto súd zamietol návrh navrhovateľa v celom rozsahu. O trovách konania súd rozhodol podľa ustanov. § 142 ods.3 O.s.p. a za použitia § 146 ods.2 veta druhá O.s.p. Navrhovateľ čiastočne zobral návrh späť z dôvodu, že odporca vykonal čiastočnú úhradu. Je teda zrejmé, že navrhovateľ v tejto časti zobral svoj návrh späť pre správanie odporcu a patrila by mu z tejto sumy náhrada trov konania. Vo zvyšku súd návrh zamietol, a preto v tejto časti bola odporca úspešný , pričom suma, o ktorú zobral navrhovateľ svoj návrh späť je len nepatrnou sumou oproti uplatnenej sume spolu s prísl., a teda odporcovi by patrila plná náhrada trov konania. Keďže si žiadne trovy neuplatnil a ani jej nevznikli , súd jej náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomu rozsudku navrhovateľ podal včas odvolanie. Navrhol zmeniť rozsudok okresného súdu a jeho návrhu v celom rozsahu vyhovieť a zároveň mu priznať náhradu trov odvolacieho konania. Deklaroval uplatnenie odvolacích dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. b), § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 ods. 1 O.s.p. a § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. Odvolacie dôvody odôvodnil nasledovne:

Konaním súdu, ako aj napadnutým rozhodnutím došlo k porušeniu práva Európskej únie, konkrétne k porušeniu čl. 4, 5 a 7 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007 (ďalej len „Nariadenie“). Nariadenie má všeobecnú pôsobnosť a je záväzná vo všetkých svojich častiach a priamo aplikovateľná v Slovenskej republike. V danej veci odporca nedoručil súdu žiadnu žalobnú odpoveď v súlade s čl. 5 ods. 3 alebo 6 Nariadenia. Súd bol preto povinný postupovať podľa čl. 7 ods. 3 Nariadenia, podľa ktorého: „Ak sa súdu alebo tribunálu nedoručí odpoveď dotknutej strany v lehote ustanovenej v článku 5 ods. 3 alebo 6, súd alebo tribunál vydá rozsudok o pohľadávke, alebo protipohľadávke.“ Článok 7 Nariadenia upravuje procesný postup súdu pri skončení konania a obligatórne ustanovuje súdu povinnosť vydať rozsudok o pohľadávke bez nariadenia pojednávania vždy, ak sa súdu nedoručila odpoveď odporcu.

Okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že vo veci vykonal dokazovanie o. i. oboznámením sa s úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi. Navrhovateľ a podľa dostupných informácií ani odporca však dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom či ďalšími listinnými dôkazmi nenavrhli.

Podľa ust. § 120 O.s.p. dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli.

Ustanovenie § 120 ods. 1 O.s.p. in fine síce súdu umožňuje, aby v sporovom konaní vykonal aj iné dôkazy, ako tie, ktoré navrhli účastníci konania, avšak tento postup je možné využiť len výnimočne, ak je vykonanie nenavrnutých dôkazov nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a nevykonanie nejakého dôkazu môže byť príčinou toho, že súd nemôže rozhodnúť. Potreba vykonať ďalšie dôkazy musí vyplývať zo samotného doterajšieho dokazovania (z doterajších prednesov účastníkov a vykonaných dôkazov). V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Z uskutočnených prednesov sporových strán počas písomnej fázy konania (koncentračná zásada v zmysle čl. 5 Nariadenia) a vykonaného dokazovania vedeného na základe návrhov sporových strán, nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrnuté dôkazy.

Navrhovateľ nemá vedomosť o iných vzťahoch medzi pôvodným vlastníkom zmenky a vystaviteľom zmenky (v tomto konaní odporcom). Navrhovateľ je vlastníkom cenného papiera (má len zmenku), ktorý nadobudol na základe indosamentu. Žiadne iné informácie, či dokumenty navrhovateľ k zmenke nemá a v zmysle platného právneho poriadku ani nepotrebuje mať na to, aby mohol uplatňovať práva s týmto cenným papierom spojené. Požadovanie iných dokumentov ako originálu zmenky pri uplatnení zmenkového nároku, predovšetkým pri uplatnení nároku zo strany indosatára, je neprípustné a nezákonné.

Predpokladom vydania rozsudku v tomto konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Zmenka je listinný cenný papier, ktorý inkorporuje v listine ako takej samo právo navrhovateľa.

Odporca mohol na základe čl. 5 ods. 3 a ods. 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak tak však neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením.

Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu odporcu a bez legitímneho podnetu na ťarchu navrhovateľa vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporcu ako spotrebiteľa. Odporca sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľoval, uplatnenú pohľadávku nerozporoval, svojim konaním ju prakticky uznal.

Uvedené správanie súdu je neprijateľné v právnom štáte, predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Prvostupňový súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie.

Navrhovateľ je majiteľom zmenky, na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je bez väd, ktoré by ju činili neplatnou, teda ide o platnú zmenku.

Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom, neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Sb. (ďalej aj „ZŠZ“) vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu.

Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Navrhovateľ v konaní uplatňuje bezpodmienečný záväzok odporcu, že za zmenku zaplatí. Súd však vec posudzoval, akoby išlo o bežný zmluvný záväzok, čo je neprípustné.

Súd predovšetkým ignoroval ust. § 17 ZŠZ, podľa ktorého cit.: „Kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.“ Z ustanovenia § 17 zák. č. 191/1950 Zb. síce vyplýva, že kto je žalovaný (povinný) zo zmenky, môže vznášať (robiť) proti zmenkovému nároku určité námietky, je však na ňom, aby oprávnenosť týchto námietok preukázal. Dôkazné bremeno teda spočíva na odporcovi (povinnom) a nie na navrhovateľovi (oprávnenom). Pokiaľ povinný dôkazné bremeno neunesie, bude nútený podľa zmenky plniť. Pri kauzálnych námietkach nie je možné prenesenie dôkazného bremena z odporcu (povinného) na navrhovateľa (oprávneného).

Je síce prípustné za určitých okolností uplatňovať tzv. kauzálne námietky voči navrhovateľovi, avšak námietka musí byť vznesená zo strany odporcu.

Súd vyhodnotil zmenku ako neplatný právny úkon. Uvedený záver súdu však vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré však nikto v konaní nevzniesol, ani ich nikto z účastníkov nepreukazoval. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné.

Podľa Nariadenia je však možné v zmysle čl. 4 Nariadenia považovať uplatnený nárok za zjavne neopodstatnený len vtedy, ak nie sú splnené podmienky konania podľa O.s.p., alebo odporca nie je pasívne vecne legitimovaný. Nárok sa v zmysle nariadenia považuje za neprípustný, ak nie je v podmienkach Slovenskej republiky vymáhateľný súdnou cestou.

Poukazuje na rozsudok Nejvyššího soudu ČR zo dňa 22.08.2002 sp. zn.: 25 Cdo 1839/2000 (uverejnený v Sbíрке soudních rozhodnutí a stanovisek č. 59/2004). Směnečný záväzok je pritom zcela samostatný a oddělený od případného závazku, který byl původom jeho vzniku.

Vzhľadom na to, že Najvyšší súd Českej republiky pri rozhodovaní vychádzal z rovnakej právnej úpravy, aká je aplikovateľná aj v tomto konaní, je tento judikát aplikovateľný na prejednanú vec. Z uvedeného judikátu vyplýva jednoznačná nesprávnosť právneho posúdenia veci prvostupňovým súdom. Zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný a samostatný záväzok, celkom nezávislý aj od zabezpečovanej pohľadávky.

Nikto (okrem súdu) v konaní netvrdil, že odporcovi bol poskytnutý spotrebiteľský úver, teda nie úver v súvislosti s jeho podnikateľskou činnosťou, a nikto túto skutočnosť v konaní ani nepreukázal. Napriek tomu z tejto skutočnosti súd pri rozhodovaní vychádzal. Napadnuté rozhodnutie súdu je prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom. Považuje za potrebné obiter dictum vyjadriť sa aj k záveru o tom, že dohoda o vyplňovacom práve blanko zmenky by mala predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku pri poskytovaní spotrebných úverov. V tejto súvislosti poukazuje na to, že samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťal, aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Zákon súčasne nelimituje použitie len istého druhu zmeniek, ani nevyklučuje použitie určitých doložiek a pod. Z uvedeného vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blanko zmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Súčasne z formulácie ust. § 4 ods. 6 a použitia spojenia „v čase vyplnenia“ ako aj zo slov „vyplnenú veriteľom“, je zrejmé, že zákonodarca pripúšťal, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie „v čase vystavenia“, resp. by vylúčil vyplňovanie znenie zo strany veriteľa. Z uvedeného preto vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťala používanie blankozmeniek.

Na podporu svojich záverov citoval z uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013 zo dňa 05.09.2013 a z uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013.

Odporca nevyužil svoje právo na písomné vyjadrenie k odvolaniu navrhovateľa.

Krajský súd preskúmal vec v intenciách ust. § 212 ods. 1 O.s.p., v medziach podaného odvolania a jeho dôvodov a zistil, že rozsudok okresného súdu je vecne správny, a preto je potrebné tento potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p. O odvolaní navrhovateľa rozhodol bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 214 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého pojednávanie nebolo potrebné nariaďovať.

Odvolací súd si osvojil správne a presvedčivé odôvodnenie rozsudku okresného súdu, ktoré zodpovedá kritériám podľa § 157 ods. 2 O.s.p., a preto naň poukazuje (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

K odvolacím dôvodom navrhovateľa a na zvýraznenie správnosti rozsudku okresného súdu považuje za potrebné uviesť nasledovné.

Úlohou súdov členských štátov EÚ (ďalej „vnútroštátny súd“) je uplatňovať popri vnútroštátnom práve aj právo Spoločenstva (komunitárne právo), ktoré sa musí v členských štátoch EÚ uplatňovať jednotne. Právo Spoločenstva má tú zvláštnosť, že mení právomoci vnútroštátneho súdu v jeho vzťahu k zákonom.

Rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev, ďalej len „Súdny dvor“ vo veci Simmeathal II (29.03.1978, 106/77), pomenoval úlohu vnútroštátneho súdu: „Každý vnútroštátny súd je v medziach svojej právomoci povinný v úplnosti používať komunitárne právo a chrániť práva, ktoré z tohto právneho systému vznikajú jednotlivcom“. Podľa názoru ESD by účinnosť komunitárneho práva bola „oslabená, keby vnútroštátnym súdom bolo bránené záväzne používať komunitárne právo v súlade s rozhodnutím, či ustálenou judikatúrou Európskeho súdneho dvora. V tomto kontexte je potom možné považovať vnútroštátny súd za „všeobecný komunitárny súd“, ktorý plní dvojitú úlohu; úlohu súdu členského štátu a súdu Spoločenstva.

Vnútroštátny súd je pri použití vnútroštátneho práva a najmä ustanovení právnej úpravy osobitne prijatej za účelom splnenia požiadaviek smernice, povinný vykladať vnútroštátne právo v čo najširšom možnom rozsahu v zmysle znenia a cieľa príslušnej smernice, aby dosiahol výsledok stanovený touto smernicou a dosiahol tak súlad s článkom 249 tretím odsekom ZES (Zmluva o založení Európskeho spoločenstva).

Predovšetkým platí, že pokiaľ ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, nemožno posudzovať práva a povinnosti z tejto zmluvy oddelene od použitých zabezpečovacích inštitútov (dohody o zrážkach zo mzdy, zmluvnej pokuty a vystavenie zmenky). Aj zabezpečenie spotrebiteľskej zmluvy totiž podlieha režimu ochrany spotrebiteľa vo forme súdnej kontroly, či zmluvné dojednania, vrátane akcesorických, neobsahujú nekalé podmienky v neprospech spotrebiteľa. V zmysle článku 6 smernice 93/13/EHS súd aj bez návrhu skúma nekalú povahu podmienky v spotrebiteľskej zmluve, čím sa má zabrániť tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ nebol viazaný nekalou podmienkou a zároveň sa tým sleduje dosiahnutie cieľa v článku 7 uvedenej smernice, pretože takéto skúmanie môže mať odradzujúci účinok, smerujúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

Ak by vnútroštátne právo (prípadne jeho výklad v súdnej praxi) umožňovalo veriteľovi obísť takéto preskúmanie prostredníctvom zmenky, išlo by o pozbavenie smernice 93/13/EHS jej užitočného účinku (effet utile). Z hľadiska práva EÚ platí pre členské štáty povinnosť prijať všetky potrebné opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy na dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou. Vnútroštátny súd je pri použití vnútroštátneho práva, najmä ustanovení právnej úpravy osobitne prijatej za účelom splnenia požiadaviek smernice, povinný vykladať vnútroštátne právo v čo najširšom možnom rozsahu v zmysle znenia a cieľa príslušnej smernice, ak sa dosiahol výsledok stanovený touto smernicou a dosiahol tak súlad s článkom 249 tretím odsekom Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva.

V prejednávanej veci zmenka vznikla na zabezpečenie záväzku dlžníka zo spotrebiteľskej zmluvy - spotrebiteľská zmenka. Pri spotrebiteľskej zmenke sa berie do úvahy aj kauza právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Súdnou kontrolou neprijateľnosti zmluvných podmienok, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia, súd vykoná ex offa. Uvedené platí aj v právnych veciach podľa nariadenia č. 861/2001, kde je spotrebiteľ odporcom.

Navrhovateľ je po spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. nástupcom práv zo zmenky. Na navrhovateľa dopadajú všetky dôsledky nečestného konania vrátane toho, že musí počítať s odmietnutím súdnej ochrany. Súdna ochrana sa principiálne neposkytuje osobe konajúcej so zlým úmyslom. Súd chráni vzťahy založené na dobromyseľnosti a čestnosti. Dobromyseľnosť je vylúčená pri návrhoch, v ktorých osoba musela pri elementárnej opatrnosti zistiť, že sú založené na nečestnosti.

Zákon o ochrane spotrebiteľa zakotvil definíciu konania v rozpore s dobrými mravmi (§ 4 ods. 8). Konanie v rozpore s čestnou obchodnou praxou je teda nielen konaním proti dobrým mravom, ale explicitne proti zákonu.

V danej právnej veci správne okresný súd vyhodnotil konanie pôvodného veriteľa a navrhovateľa ako jeho nástupcu ako odporujúce dobrým mravom. Zdá sa, že navrhovateľ očakával, že v predmetnej veci bez ďalšieho budú uznané nároky, pritom dobre mohol vedieť, že tieto nároky boli v skoršom období odmietnuté pre rozpor s pravidlami verejného poriadku.

Smernica 2005/29 o nekalých obchodných praktikách výslovne reguluje pôsobenie aj na vzťahy po zániku zmluvy. Podľa článku 3.1 táto smernica sa uplatňuje na nekalé obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom tak, ako sú ustanovené v článku 5, pred, počas a po uskutočnení obchodnej transakcie vo vzťahu k produktu. Účelom tejto smernice je prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu a dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa aproximáciou zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o nekalých obchodných praktikách poškodzujúcich ekonomické záujmy spotrebiteľov.

Za nekalú obchodnú praktiku sa považuje konanie veriteľa vrátane jeho nástupcu, aby vykonal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, pretože sa tak koná bez odbornej starostlivosti na strane dodávateľa a spotrebiteľ môže urobiť ekonomické rozhodnutie smerujúce k vykonaniu takéhoto plnenia (§ 7 a násl. ZOS).

Nekalú obchodnú praktiku tejto povahy napĺňa práve navrhovateľ. Zmenkový úrok 0,25% denne predstavuje 91,25% ročne. Tento úrok má sankčnú povahu, pretože je priamo spojený s nedodržaním povinnosti plniť aj po splatnosti pohľadávky. Aby sa tento úrok mohol podradiť pod inštitút neprimeranej sankcie ako neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej v čiernom zozname (§ 53 ods. 4 písm. k/ OZ, postačí, že má čo len čiastočne sankčnú povahu).

Na dosiahnutie týchto plnení sa dojednal neprijateľný rozhodcovský proces a zmenka, ktorú vyplnil čo do istiny dodávateľ už v čase vzniku úverovej zmluvy s podstatným navýšením oproti dlhu (úver 800 eur, na zmenke vyplnená suma 1.403,57 eur). Odvolací súd teda aj vo vzťahu k samotnej istine považuje konanie veriteľa za nečestné a sledujúce získanie neoprávneného obohatenia na úkor iného už od samého začiatku právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla.

Konanie pôvodného veriteľa odporuje základným hodnotovým pravidlám, vyžadovaných väčšinou spoločnosti a v demokratickej spoločnosti nemôže požívať ochranu (§ 3 OZ, porov. BECK). To platí aj pre navrhovateľa, na ktorého boli práva zo zmenky postúpené.

Navrhovateľ pri tisícich postúpení si musel byť dobre vedomý, že ide v skutočnosti o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a násl. OZ) a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré garantuje Občiansky zákonník (§ 54 ods. 1 OZ). Zmenky indosované na navrhovateľa majú priamy odkaz na úverové zmluvy, osobné prepojenie cez rovnakého zástupcu (Fridrich Paľko) a navrhovateľovi postačovalo vynaložiť minimálne úsilie, aby zistil spotrebiteľskú povahu úverovej zmluvy a jej zabezpečenie zmenkou.

Odvolací súd konštatuje, že navrhovateľ konal vedome na škodu odporkyne. Preto ani striktné zmenkové právo (§ 17 ZaSZ) nepredstavuje prekážku, aby sa zohľadnil skutočný hospodársky cieľ právneho vzťahu so žalovaným (spotrebiteľská úverová zmluva) a tým aj vznikol dôvod na opatrenie súdu smerujúce k zbaveniu účinkov nečestných zmluvných klauzúl (čl. 6 smernice).

Medzi základné princípy právneho štátu patrí aj predvídateľnosť súdnych rozhodnutí, ktorá spočíva v tom, že súdy rozhodujú v podobných veciach analogicky, a teda zo samotného skutkového stavu je možné očakávať podobné rozhodnutie, ako v iných, už rozhodnutých veciach.

Vychádzajúc z uvedeného princípu, odvolací súd si osvojil judikovanie v identických prípadoch Krajského súdu Prešov (napr. 21Co 273/2014), ktorý sa problematike spotrebiteľských vzťahov venuje s plnou vážnosťou už dlhé roky.

Z uvedených dôvodov bolo potrebné rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

Úspešný odporca v odvolacom konaní náhradu trov neuplatnil, preto podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p. mu náhrada trov nebola priznaná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné .